

трибуна

arsenal®

25 март 2022 г. • година XI • брой 276

Приемник на в. "Заводска трибуна"
Издание на "Арсенал" АД

П
Р
О
Л
Е
Т

Снимка: Цанко Вълчанов

Акценти

Адрес на редакцията: гр. Казанлък, бул. "Розова долина" 100, офис 8 (срещу Митницата)

В „АРСЕНАЛ“: ВАУЧЕРИ ОТ 200 ЛЕВА ЗА ВЕЛИКДЕН И ПО-ВИСОКИ ЗАПЛАТИ ОТ 1 АПРИЛ

На работна среща между ръководния екип на „Арсенал“ АД и представители на фирмените синдикални организации на КНСБ и на КТ „Подкрепа“ са обсъдени основните предложения, свързани с увеличаване доходите на работещите в дружеството. С

промяната на минималната работна заплата от 1 април да бъдат променени договорените работни заплати на всички работещи в „Арсенал“ и да се промени размерът на ваучерите за храна за предстоящите Великденски празници.

В резултат на постигнатите договорености между двете страни, от 1 април работните заплати на всички работници, служители и специалисти в „Арсенал“ се увеличават с 60 лева.

За месец април към текущия ваучер за храна от 80 лева ще бъде прибавен допълни-

телно ваучер в размер на 120 лева. Така за Великден ваучерите за храна в „Арсенал“ стават на обща стойност от 200 лева за всеки работещ в дружеството.

Ръководството и синдикатите са се споразумели също след 1 май 2022 г. месечният ваучер за храна да бъде увеличен, като конкретната сума ще бъде договорена до 30 април. Предложенията на КНСБ и КТ „Подкрепа“ е размерът да стане 100 лева. След като се направят разчетите отстрана на ръководството, напълно е възможно размерът да бъде по-висок

от тази сума. Целта е, освен с увеличаване на работните заплати, съобразно финансовите възможности на дружеството, доходите на арсеналци да се повишат и чрез завишаване на ваучерите за храна, които се предоставят всеки месец. Стремещът е по този начин да се покрие част от инфлацията в страната.

„Арсенал“ е обезпечен с договори през следващите месеци. Дружеството е финансово стабилно и безпроблемно може да осигури текущата си дейност.

В. „Трибуна Арсенал“

БЛАГОДАРНОСТ ОТ БНТ ЗА БЛАГОТВОРИТЕЛНА ИНИЦИАТИВА

Сертификат за дарение от Българската национална телевизия получи „Арсенал“ АД - Казанлък, за участие на дружеството в благотворителната инициатива „Българската Коледа“. Казанлъкското предприятие дари 1000 лева в кампанията за 2021-2022 година, която е под наслова „Българската Коледа – да подарим надежда на дете в беда“. Инициативата е в подкрепа на децата, нуждаещи се от спешна помощ и интензивно лечение.

В Сертификата за дарение на „Арсенал“ АД, подписан от генералния директор на БНТ Емил Кошлуков, се казва: „Българската национална телевизия, в качеството си на съчредител и посредник на дарителската програма на инициативата „Българската Коледа“, високо оценява извършения благотворителен акт и съпричастност“.

Събраните средства се разпределят за закупува-

не на апаратура, дарена на болници, и за подпомагане на деца, нуждаещи се от лечение, в съответствие с отчета, публикуван на интернет страницата на инициативата bgkoleda.bg. Кампанията 2021-2022 г. е 19-ата поред на „Българската Коледа“. Към началото на м. февруари 2022 г. даренията за това издание на инициативата са на стойност 3 070 000 лева, като това е най-високата набирана сума през последните 15 години.

В. „Трибуна Арсенал“

ФК „АРСЕНАЛ-2000“ ПРИЕМА ДЕЦА И ЮНОШИ

Футболен клуб „Арсенал-2000“ - гр. Казанлък приема деца и юноши, които обичат футбола и имат желание да тренират под вещото ръководство на двама доказани специалисти.

Клубът предлага прекрасни условия за тренировки, обновена спортна база, осигурена екипировка, чудесно поддържан фирмен стадион „Арсенал“.

Очакваме Ви!

За информация и записвания:

0882474101, Станислав Пехливанов

МОТИВИРАЙТЕ

своите служители, клиенти и партньори

Иднред България www.edenred.bg
Edenred Тек: +359 2 974 0220 bulgaria@edenred.com

За резервации в ресторант „Орешака“: 0700 70 717, www.oreshaka-bg.com

Ресторант Орешака Казанлък

Работно време:
от 12.00 до 24.00 часа
/без почивен ден/

РОДСТВЕНИЦИ НА ЧУДОМИР СВЪРЗВАТ ЖИВОТА СИ С „АРСЕНАЛ“

На 7 ноември 1886 г. в семейството на Хаджи Христо

си дом, тя се разболява и умира млада, като оставя три невръстни деца, съответно на 14, 8 и 2 години.

В това време Чудомир вече е създавал семейство в Казанлък, построил е и къщата си. Но той е много загрижен за съдбата на племенниците си. Семейният съвет в Турция решава за най-малкия

Христо да се грижат бабите; големият, който учи в прогимназията в Павел баня, може да се оправя и сам с баща си, а Чудомир и жена му – художничката Мара Нонова, решават да осиновят Донка. Вземат я в Казанлък, но въпреки новите роклички, които й ушила леля й Мара, и въпреки хубавата храна, момичето, което никога не се е делило от родното огнище, много плачело за малкото си братче. Чудомир и съпругата му се изплашили, че детето ще се разболее

от мъка и го върнали в Турция.

Племенникът на Чудомир – Димитър Митев

Междувременно Димитър навършил възраст за ученик в гимназията и Чудомир и Мара Нонова го приемат у тях, в Казанлък, като освобождават за това стаята си в приземния етаж. Димитър постъпва ученик в Механотехникума – вечерно обучение, а през деня се труди като работник по строителството на канализацията в града. Годишите са тежки, когато завършва училището си. Храната и дрехите се

Чудомир купува на племеника си Димитър плат

Христо Митев

Пенка Костерова, той има двама синове – Христо и Недко. Живее в красива къща в северо-западния край на Казанлък.

„По-близо до Турция“, както се шегуваше той с къщата си с чудесно дворче и асма. Под асмата имаше масичка и столове и в неделен ден дадо ми, баба ми, майка ми,

баща ми, а понякога и Чудомир със съпругата си Мара, и ние – децата, им гостувахме. Пахарката с вино „обикаляше“ масата, а децата хрупахме от току-що откъснатите плодове. Бяха хубави времена, времена на сърдечни роднински отношения, изпълнени с много топлина и радост. На гости у „Депутата“...

Синовете на Димитър – Христо и Недко Митеви

И двамата синове на Димитър Митев – Христо и Недко, тръгват по пътя на баща си – техническо образование и ... „Арсенал“. Христо преминава през верига от житейски проблеми в обучението си. Завършва Средното професионално-техническо училище на територията на „Арсенал“, тогава Завод 10. После работи малко там, учи в Механотехникума в Казанлък, завършва и Института за учители по учебна и производствена практика в Сливен, но не успява да си намери работа по специалността.

По време на военната служба става заместник взводен командир и началник на радиостанция. Но не остава при военните, а постъпва на работа в НИТИ (Научно-изследователски и технологичен институт), отдел „Автоматика“. След това се установява в „Арсенал“, тогава ОПП „Фридрих Енгелс“, към Базата за техническо развитие. От тук започва неговата дейност по линия на Комсомола и профорганизацията. Грижат се изключително много за подпомагане материалното състояние на работниците – жилища, образование, подходяща работа и др., както и за тяхното духовно развитие – самодейност, концерти, творчески срещи с хора на изкуството, екскурзии и още и още... Всеотдайността му по отношение на неговата работа бързо е оценена и той е приет в заводската профорганизация на Завод 5 – гордостта на арсенал-

ци. После става началник на кадровия отдел в завода, а по-късно – ръководител на участък в Завод 5. И така, цял един живот в „Арсенал“. Награждаван е с грамоти, екскурзии, както и с Почетната значка „Отличник на Министерството на машиностроенето и металургията“.

Братът на Христо, второто дете на Димитър Митев и Пенка Костерова – Недко, е кръстен на баба си Неда, сестрата на Чудомир. Той също завършва техническото училище в Казанлък, вече наричано техникум „Цветико Радойнов“. След отбиване на военната си служба в Кърджали като командир на гаубица – 152 със звание младши сержант, той веднага започва работа в „Арсенал“. Годишат е 1973, когато Недко постъпва в Завод 5 в агрегатното производство. Там работи без прекъсване 43 години. Бил е монтьор, технолог, заместник-началник на производствения отдел, както и ръководител на този отдел. Той също е награждаван неведнъж за отлична работа и като ударник в труда.

Чудомир обичаше много тези свои племенници

Той често им гостуваше, пък и те посещаваша дома му, където понякога се събирахме всички. „Спомням си, – разказва Недко, – как седяхме на двора в къщата на Чудомир, на полянката зад чешмата и, докато той играеше табла с баща ми, чинка Мара ни черпеше със сладко в малките красиви чинийки, на които много се радвахме. Понякога тя ни водеше в своето ателие и ни показваше картините си. Когато Чудомир дойдеше у нас, също играеха табла с баща ми и обичаха да се черпят с вино“.

Недко е единственият в рода, който изключително много прилича по външност на Чудомир.

Най-малкият син на Неда пак е Христо, но Христо Христов Митев. Той е работил в завод „Хидравлика“. Жена му е Мария Петрова.

Тези двама свои племенници Чудомир подслонява в къщата си малко преди да се разболее. Прибира ги като свои деца, за да не бъдат той и жена му Мара сами на старини. При тях умира Мара Чорбаджийска.

За тримата племенници на писателя, художника, карикатуриста Чудомир – деца и внуци на сестра му Неда, „Арсенал“ винаги е бил втори дом. А пък аз, която съм им братовчедка, с радост си мисля и благодарна на Всевишия, че ми даде сили, здраве и умения да разкажа за тях. Защото ние трябва да помним и да вървим по пътя на достойните ни за уважение съграждани, ако искаме да имаме история и бъдеще.

Лилия Димитрова

Чудомир, майка му и сестра му Неда

то Георгиев и Мария Дончева Тамашова в с. Турция се ражда осмото им дете, което наричат Неда. Тя е най-малката, обичана от всички, отглеждана с голяма любов, особено от по-големите деца – братя и сестри, в семейството.

Само четири години по-голям

Димитър Митев - общински съветник и съдебен заседател

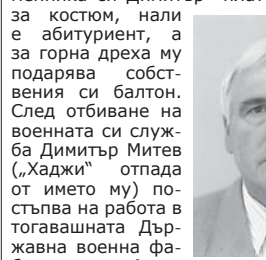
от нея е брат й Димитър, по-късно известният писател Чудомир, и те растат почти като близници. Само че, за разлика от папаята, много жизнелюбостен и закачлив Димитър, Неда е кротко, чувствително, нежно дете, с крехко здраве. Като потомци на старо патриархално семейство, дало във времето плеяда учители, църковни певци, управленски кадри, свещеници и др., Хаджи Христо Георгиев и съпругата му Мария желяла да زادомат дъщерите си в заможни семейства и са успели. Омъжват Неда в богато земеделско семейство за Христо Хаджимитев. Тя ражда три деца – Димитър, Дона и Христо. Но грижите около децата, огромните задължения

от мъка и го върнали в Турция.

Племенникът на Чудомир – Димитър Митев

Междувременно Димитър навършил възраст за ученик в гимназията и Чудомир и Мара Нонова го приемат у тях, в Казанлък, като освобождават за това стаята си в приземния етаж. Димитър постъпва ученик в Механотехникума – вечерно обучение, а през деня се труди като работник по строителството на канализацията в града. Годишите са тежки, когато завършва училището си. Храната и дрехите се

Чудомир купува на племеника си Димитър плат

Христо Митев

Пенка Костерова, той има двама синове – Христо и Недко. Живее в красива къща в северо-западния край на Казанлък. „По-близо до Турция“, както се шегуваше той с къщата си с чудесно дворче и асма. Под асмата имаше масичка и столове и в неделен ден дадо ми, баба ми, майка ми, баща ми, а понякога и Чудомир със съпругата си Мара, и ние – децата, им гостувахме. Пахарката с вино „обикаляше“ масата, а децата хрупахме от току-що откъснатите плодове. Бяха хубави времена, времена на сърдечни роднински отношения, изпълнени с много топлина и радост. На гости у „Депутата“...

Синовете на Димитър – Христо и Недко Митеви

Награди на Христо Митев от „Арсенал“

технолог. Поради разширяване на производството на металорежещи машини се налага изграждане на нова лехарна, където Димитър Митев взема активно участие и е награден с медал за трудово отличие. По-късно работи като технолог-нормировчик към звено „Рационализации“, където се пенсионира през 1982 г. За заслуги в развитието на рационализаторската дейност в „Арсенал“ е удостоен със званието „Отличник на Министерството на машиностроенето“.

Като дългогодишен член на БЗНС „Александър Стамболийски“ в Казанлък, Димитър Митев е бил делегат на националния конгрес на БЗНС. В продължение на четири мандата е бил общински съветник и два мандата – съдебен заседател. Запомнен е като принципен, добър човек и отличен оратор.

Поради огромната му обществена дейност, Чудомир, със свойствената си добродушна насмешка, му даде прякора „Депутата“. Така си го знаехме всички в семейството. Оженен за

си служба става заместник взводен командир и началник на радиостанция. Но не остава при военните, а постъпва на работа в НИТИ (Научно-изследователски и технологичен институт), отдел „Автоматика“. След това се установява в „Арсенал“, тогава ОПП „Фридрих Енгелс“, към Базата за техническо развитие. От тук започва неговата дейност по линия на Комсомола и профорганизацията. Грижат се изключително много за подпомагане материалното състояние на работниците – жилища, образование, подходяща работа и др., както и за тяхното духовно развитие – самодейност, концерти, творчески срещи с хора на изкуството, екскурзии и още и още... Всеотдайността му по отношение на неговата работа бързо е оценена и той е приет в заводската профорганизация на Завод 5 – гордостта на арсенал-

Недко Митев

Христо Митев - петият от дясно наляво - с арсеналци в Анкара

по земеделската работа, както и отношението на властния й и доста скъпернически настроен съпруг, явно повлияват на крехката Неда. Доскоро обгрижвана от близките в родния

раздават от специални комисии чрез т.нар. купони, с които може да получиш, срещу заплащане, полагаемата ти се храна или плат. Със своите купони

„ТОЧНО ЛЕЕНЕ“: ПРЕЦИЗНОСТ ВЪВ ВСЯКА ОПЕРАЦИЯ

Цехът е известен още като „Точно леене“. Само по себе си името говори за естеството на работа тук – изработката на всеки един детайл от огромната номенклатурна листа изисква изключителна прецизност. И тя е задължителна във всяка от близо 50-е операции, през които преминават детайлите, за да се превърнат чудноватите парафинови отливки във фини, точни и без никакви забележки изделия от метал. Хиляди детайли, различни по сложност, размери, конфигурация и технологични особености, но с една и съща спойка. И тази спойка не е само в материалите, които се ползват, а и в човешкия потенциал, подреден по цялата верига и стриктно носещ своята отговорност. Обединяващата фигура в необикновената симбиоза от хора, машини, метал, високи температури, опит и професионализъм е началникът на цех „Точно леене“ Павел Вълканов.

ПРОФЕСИЯ, КОЯТО СЪЗДАВА ТОЧНИТЕ ХОРА

Като технология, точното леене се използва за получаване на отливки на стоманени детайли, които имат много сложни повърхности. Този метод се прилага, когато се получават сплави, които трудно се поддават на механична обработка. В цех 1/502

технологичните изисквания за поддържането на определен температурен режим – при различните процеси – от 90 до 1600 градуса по Целзий, всичко трябва да стане навреме, за да се получи нужното качество на сплавта”, разказва Павел Вълканов. В лабораториите на завода, в зависимост от вида на изделието, се използват различни методи за проверка на качеството, защото дори и най-малката шупла може да доведе до проблеми в крайния продукт. В цеха се изработват разнообразни детайли, в различни серии и количества. Човешкият фактор тук е много важен, тъй като производственият процес не може да се автоматизира. Най-отговорна е работата при усвояването на ново производство, като първоначално се пуска тъй наречената „нулева серия“. При нея бройките са много малко, но пък контролът на качеството е много стриктен.

процесът от създаването на въсчнителни форми до крайния резултат е продължителен. В него са включени няколко екипа, а цехът се ръководи от Павел Вълканов, дългогодишен специалист в „Арсенал“ АД. Дълъг стаж и богат опит имат и

повечето от работещите в ръководения от него колектив. В цех 1/502 се изработват близо 100 вида изделия за нуждите на специалната продукция от листата на „Арсенал“. Производственият процес продължава 30 работни дни при непрекъснат 24-часов режим. Колективът е разделен по звена и работи на смени. Производството включва близо 50 различни операции, от подготовката на сместа – стегарин и парафин за въсчнителни модели, до готовата продукция. Следват запойка, изготвяне на маска за разтапяне и прокалка на черупките, подготовка за леене и самото леене, редица довършителни операции, термообработка, качествен контрол, издаване на изделията.

„В производствения процес има много различни етапи, необходимо е да се спазват

МОМИЧЕТАТА ОТ „СТОПЯЕМИ МОДЕЛИ“

Ето ги и момичетата от първата и втората операция в звено „Стопяеми модели“ на цеха. Усмивнати, сърдечни, но пределно концентрирани и вгълбени в това, което правят. С тяхната работа започва изработката на всеки детайл. Тук се правят отливките от парафин и т.нар. „запойка“. Теодора Диамандиева е една от младите жени в този дамски колектив, която се оказа, че е дългогодишен арсеналски ка- дър. Близо две десетилетия е в завода и все в „Точно леене“. Тя е формовчик „Стопяеми модели“ и работи на „запойка“-та. Това е втората операция

в строгата последователност от дейности, представляваща своеобразен филтър след първоначалното леене с парафин. Нейната задача и тази на нейните колежки е да огледат внимателно всяка отливка и да установят дали тя има някакъв дефект, преди да бъде насочена към следващата производствена операция. Работата изисква прецизност, познание на всеки детайл и тънкостите при изработването му, за да се прецени дали моделът отговаря на изискванията и дали е годен за продългия по дългия си път от охладената парафинова форма до финия метален детайл.

„Хиляди, дори милиони детайли са преминали през ръ-

та работа е такава, че човек трябва винаги да е съсредоточен, да познава детайлите и да дава най-доброто от себе си във всеки момент. Има голямо разнообразие в номенклатурата, включват се нови позиции, което прави ежедневието ни интересно, но и много отговорно“.

Теодора казва за себе си, че е арсеналско дете – баща ѝ е бил началник-цех на лелярната, майка ѝ също е арсеналски ка- дър. Самата тя постъпва в завода от ученическата скамейка, веднага след завършване на Професионалната гимназия по лека промишленост в Казанлък. И вече 19 години е тук, все в същия цех. Семейна традиция, съдба или съзнателно избран професи-

онанел път. Всъщност, няма значение, защото, каквато и да е причината, Теодора Диамандиева се чувства на точното си място в „Точно леене“.

ДИМИТЪР ВЛИЗА В ЛЕЯРНАТА ОЩЕ ОТ УЧЕНИЧЕСКИТЕ СИ ГОДИНИ

Димитър Колев е сред хората с най-голям опит в екипа на цех 1/502 на „Арсенал“. Още от ученическите си години той се насочва към професията на леляр, която се оказва неговото призвание за целия му трудов път. Нещо повече, той не е сменял местоработата си от самото начало, което започва преди близо 40 години – през 1983-а.

Димитър е възпитаник на заводското училище към предприятието, което създава много от кадрите на оръжейния завод в годините назад. И то такива, които доказват високия професионализъм на арсеналци, създават традиции и приемственост между поколенията. Димитър учи в паралелката по специалността „Топла обработка на металите“. Още в първи курс половин месец е на практика в завода, а през следващите години учениците също продължават да се включват в производството. В училището намира и своята спътница в живота, съпруга-

та си Стоянка. Тя изучава същата специалност и по-късно работят заедно в цеха, в който тя се пенсионира. С тях са още пет-шест момичета от техния клас.

„Заводското училище дава много добра теоретична и практическа подготовка, сега нещо толкова искаме да постигнем с дуал-

ното обучение. В живота си винаги съм знаел какво искам да работя и никога не ми е хрумвало да сменя професията си“, разказва Димитър. „През годините съм виждал и трудни моменти, не само за мен, но и за завода. Особено в преходните години, през 90-е. Имало е случаи да няма поръчки, както и такива, когато сме работили извънредно. Работата в лелярната не е лека, през лятото жегата е трудно поносима, има изпарения и т.н. Но всеки от хората с арсеналска

закалка знае, че винаги може да разчита на своите колеги, на професионализма и на приятелството на човека до себе си“, споделя дългогодишният леляр.

Затова и след училище той работи в завода няколко месеца преди казармата, а след приключването на службата си отново се връща тук. Разбира се, цехът се променя през годините. Обновени са машините, захранването с генератори пещи са подменени с индукционни. Това е важно, но също толкова важни са

хората. Такива като Димитър Колев, за когото вече четири десетилетия професията не е просто работа, а призвание.

Юлия Младенова
Димитър Бахчеванов

ОСМОКЛАСНИЦИ С ИНТЕРЕС КЪМ ПРИНОСА НА БЪЛГАРСКИТЕ ЖЕНИ В НАУКАТА

водител-направление „Образование и квалификация“ в „Арсенал“ АД, общински съветник от „Алтернативата на гражданите“. Учениците от 8 „а“ и 8 „б“ класове на Математическата гимназия,

който бе издаден енциклопедичният справочник „Жените в историята на Българската академия на науките“. Справочникът съдържа автентични документи и информация за 952 жени-учени от БАН, като близо 70 от тях са представени в 19-е пана, отразяващи тяхната дейност.

Учениците от 8 „б“ клас са вторият випуск на Математическата гимназия в Казанлък по специалността „Приложно програмиране“. Това е професионална паралелка с интензивно изучаване на английски език, като завършилите ще придобият професията приложен програмист. Учениците в двете професионални паралелки на 8 и 9 клас работят по проект „Подкрепа на дуалната система на обучение“ и по линия на този проект част от тях ще преминат пробен стаж в „Арсенал“ за запознаване със структурата на фирмата. По

същия проект ученици от 8, 9 и 10 клас на паралелките

„Мехатроника“ и „Машини и системи с цифрово-програмно управление“ на ПГ „Иван Хаджиенов“ започнаха от 16 март по график посещения в „Арсенал“. 90

ученици от Механото от трите випуска ще бъдат запознати със спецификата на най-голямото машиностроително предприятие в България. Първите възпитаници на Механотехникума вече посетиха няколко

структури в завода. Това бяха десетокласниците от паралелките „Мехатроника“ и „Машини и системи с ЦПУ“.

Юлия Младенова

Възпитаници на Природоматематическата гимназия „Никола Обрешков“ в Казанлък разгледаха документалната изложба „Жените в историята на Българската академия на науките“, разположена в Общинска библиотека „Искра“. Изложбата бе открита със съдействието на Регионалния академичен център в Казанлък, чийто координатор е инж. Владимир Чучумишев, ръко-

назия, водени от техните класни ръководители Ваня Илева и Светлана Буйлкова, бяха запознати с експозицията от директора на библиотеката Теодора Георгиева. Децата проявиха интерес към изложбата, отразяваща приноса на българските жени в развитието на различни области от световната наука. Експозицията е част от проекта, подкрепен от ЮНЕСКО, по

ОБЩИНА МЪГЛИЖ

МЕСТНА КОМИСИЯ ЗА БОРБА СРЕЩУ ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ

ОРГАНИЗИРАТ

ОБЩНСКИ ОНЛАЙН ФОТОКОНКУРС

„ЛАЗАРКА, МОМА ГИЗДАВА!“

Посветен на празника на град Мъглиж – Цветница,
най-пъстрият пролетен празник
и естествено продължение на Лазаровден

В конкурса могат да участват всички момичета на възраст до 14 години,
живеещи на територията на Община Мъглиж,
разделени в три групи: първа група – до 6 години, втора група от I до IV
клас, трета група – от V до VII клас

За фотоконкурса лазарките трябва да отговарят на следните условия:

- да са облечени в народна носия;
- да имат пролетно венче на главата;
- лазарска кошничка в ръката.

Всяка снимка трябва да съдържа следната информация:
двете имена на участника, възраст, клас, училище.

Краен срок за представяне на снимките
11 април 2022г.,
на ел. адрес: lazarka22@abv.bg

Родолюбие: Деца пишат за Левски

В памет на Васил Левски учениците от 8 клас на ПГ „Иван Хаджиенов“ са написали общо 104 текста – есета и писма, в които споделят своите мисли за Апостола. Великолепни текстове на деца, които пишат със сърцата си. В поредни броеве на в. „Трибуна Арсенал“ ще представим есетата на осмокласниците от Механотехникума, като първото от тях бе на Георги Венелинов Георгиев – 8 „в“. В този брой представяме писмото на Златомир Антонов Чоков.

Апостоле! Дяконе! Васил! Левски!

Пиша ти писмо, сякаш те познавам! Прости ми за нахалството!

Сякаш те познавам, чувствам те като приятел, а те знам само от снимките и историите, разказани от учителите и от родителите ми.

Знам, ти си просто обикновен човек, но способен на Велико дело. Дал си живота си за мен, за всички български деца... за всички българи...

Апостоле, чакаме да се върнеш! Или да посочиш своя наследник, някой като теб... Но няма го!

Знаеш ли, миналата година три пъти имаше избори. Избираха измежду много, търсиха го този честния, скромнен, себеподдаден твой наследник. Някой, който да събуди народа и да го води към по-светло бъдеще. Не знам дали го намериха. Само времето ще покаже.

Апостоле, не искам да се оплаквам!
Искам да мечтая! Като теб!

Мечтая за една по-добра България.

Златомир Антонов Чоков, 8 „а“ клас

БУЗЛУДЖА ОНЛАЙН

Фондация „Проект Бузлуджа“ активизира канал в YouTube, чрез който всеки посетител, абониран за канала, може да проследява на живо състоянието на монумента и да се наслаждава на панорамата наоколо. Дори и пред компютъра, в България и по света, Бузлуджа може да е на една ръка разстояние, съобщава на Фейсбук страницата си „Проект Бузлуджа“. Това може да стане чрез безплатен и неограничен достъп чрез livestream връзка с 4 камери от основната зала, прозорците, мозайките и пилона, сензор за температура и сензор за сила на вятъра.

Марияна от 4/170:

КОЛЕЛОТО СЕ ВЪРТИ

Марияна Стайнова, 4/170. Едно от тия арсеналски момичета, които предпочитат просто да си вършат работата, вместо да говорят за нея. В случая говоренето се налага, защото по традиция „Трибуна Арсенал“ представя на страниците си първенците в труда от Алеята на славата. Марияна е сред тях. Като низов ръководител, един от четиримата началници на смяна в цеха, тя възприема работата си преди всичко като огромна отговорност. Затова Стайнова, без да я питам, признава, че в очите на своите около 20 души подчинени е твърде възможно да изглежда понякога като сприван човек, който не спира да дълбае в проблема и да търси причините за всяка грешка. Защото в тяхното производство малки грешки няма. Както не трябва да има и качество „уж добро“. Тя държи качеството да е не просто добро, а да е перфектно. Марияна е категорична: „Държа много на дисциплината! Държа на качеството! Като работник съм била дисциплинирана и отговорна, точно съм спазвала технологията на производство и сега, като ръководител, искам от другите същото“.

Марияна Стайнова е машиностроител по професия. Завършва Средното професионално техническо училище на „Арсенал“ в един от последните му випуски през 1990-е. Професионализъмът, даден в тази школовка, и при нея си казва думата. Тя компромиси в работата си не прави. Изисква и от себе си, и от другите. Като началник смяна има близо 10 години опит. Първо в 4/140, а сега и в 4/170, мястото, което работниците от площадката в Мъглиж продължават да наричат „новият цех“. В новия цех Марияна дошла първо като работник, после я предлагат за началник-смяна. Но изборът „Арсенал“ има по-далечна дата. Макар да се подразбира от завършеното училище, изборът „Арсенал“ при Стайнова не идва веднага след дипломирането. Първоначално семейството ѝ, заедно с бившия съпруг, работи като земеделски производител. Обработват тютюн, не е никак леко, нито винаги е доходно. Накрая на една слаба земеделска година тя научава, че в „Арсенал“ търсят работници и решава да постъпи. Оттогава са минали над 15 години, през които Марияна не си спомня някога да е мислила да напусне. Не го мисли и сега. Щастлива е с работата си.

Целият стаж в Мъглиж

Стайнова прекарва в Завод 4, където намира своето място, въпреки че не винаги е било безпроблемно. Минала е и периодите, когато е имало криза за договори и проблем в заплащането. Но при всяко положение тук се чувства сигурна в себе си и в това, което прави. Тук хората се учат да бъдат взаимно заменяеми, да заместят колеги, когато се налага.

Марияна също го прави. Съдала е и зад пресата. Какво не е било?! Работили са и на смени, макар сега да са само редовна. „Когато обичаш работата си, се справяш и не ти тежи“, казва отличничката от Алеята на славата. Благодарна е за работата си с Георги Иванов, началникът на цеха, и строго спазва правилото да отнася към него всеки проблем, който не може сама да реши. Веднага и по всяко време. Смята, че в нейната работа е много важно за проблемите да се информира начаса, да не се прикриват, за да се търси точното решение и да се предотвратят по-големи неприятности. Затова държи, както тя уведомява своя ръководител, така и тя да бъде своевременно уведомявана. Точно Иванов я предлага в списъка с арсеналските първенци в труда. Отдавна настоявал, но този път вече Стайнова нямало как да отклони предложението.

Нейната работа сега е в монтажната зала. Монтират и опаковат изделията. Хората се познават добре помежду си, това също е важно. „Кое не значи, че смесваме приятелските отношения със служебните ангажменти“, уточнява началник-смяната. Стайнова признава, че не обича интригите. Това, че може извън завода да пие кафе с колеги, в никакъв случай не означава, че на работното си място ще бъде благосклонна към неспазването на задълженията. Когато идва в „Арсенал“ през 2005-а, тук я приема Рашо Козарев. Още тогава е научила от него как да се отнася към служебните отговорности. Много добра стиковка имат сега и със заместник-началника на 4/170 Христо Ранчев. Ключът също е в обсъждането на всички обстоятелства покрай работата.

„Постоянно съм при хората

и държа да знам всичко, което се случва, при нас всичко е отговорност“, споделя още Марияна. Тия дни, когато тук работниците идват отново след почти двумесечно отсъствие, се налага с още повече внимание работата да стартира безпроблемно. „Четем технологията, внимаваме и спазваме дисциплината и така колелото отново се завъртя“, усмихва се началникът на смяна в 4/170. Единствената жена сред колегите ръководители на смени в цеха.

Извън завода Марияна си е като всички хора. Има си свое хоби, хобито е семейно. С мъжа до себе си тя ходи на риболов. Имат си малка караванка, с която обикалят язовирите. Харесват повече „Синята река“, отколкото големия язовир „Копринка“. На „Синята река“ прекарват понякога цяла седмица, чувството да се събудиш сред природата е не-повторимо. Както и вкусът на прясно уловена пържена речна рибка. Двойката предпочитат малка каракуда, големите, като толстолоб, ги връщат обратно във водата. Шаранът също не е за пренебрегване. „Със сигурност риболовът е нещо далеч по-добро, отколкото висенето в социалните мрежи“, твърди Марияна. Тя не обича социалните мрежи – провокират злоба, нахлуват в личното пространство. А него тя предпочита да си го пази за себе си. Както и отношенията въкъди и връзката с порасналия син, който вече се справя сам с живота си. Това много я радва. Нейното колело продължава да се върти. Нима е нужно нещо повече?

Диана Рамналиева

arsenal

„АРСЕНАЛ“ АД - КАЗАНЛЪК

търси да назначи за нуждите на Завод 2 работници по следните професии:

1. Настройчици на пресови металообработващи машини – мъже;
2. Оператори на преса за метал – жени;
3. Байцвачи на метали – мъже.

• Изисквания:

- Завършено средно образование;
- Умения за самостоятелна работа по професията.

„Арсенал“ АД е най-големият работодател в България в сфера „Машиностроене“, с широка и разностранна социална политика – предоставят се месечни ваучери за храна, осигурени са столово хранене и редица други придобивки.

Желаещите да кандидатстват за позициите могат да изтеглят документи от сайта на „Арсенал“ АД www.arsenal-bg.com/kadri или да ги получат от Офис № 1 – Пропуски, на централния портал от 07.00 до 17.00 часа.

Попълнените документи могат да бъдат изпратени на електронен адрес kadri@arsenal-bg.com или да бъдат подадени на място на адрес: гр. Казанлък, бул. „Розова долина“ № 100, Офис № 4. Работно време на офиса: всеки делничен ден.

Тел. за контакти: 0431/57747

arsenal

„АРСЕНАЛ“ АД - КАЗАНЛЪК

търси да назначи за нуждите на Инструменталния завод работници по следните професии:

1. Шлайфист;
2. Стругар;
3. Фрезист;
4. Шлосер-инструменталчик;
5. Координатчик.

• Изисквания:

- Завършено средно образование;
- Умения за самостоятелна работа по професията.

„Арсенал“ АД е най-големият работодател в България в сфера „Машиностроене“, с широка и разностранна социална политика – предоставят се месечни ваучери за храна, осигурени са столово хранене и редица други придобивки.

Желаещите да кандидатстват за позициите могат да изтеглят документи от сайта на „Арсенал“ АД www.arsenal-bg.com/kadri или да ги получат от Офис № 1 – Пропуски, на централния портал от 07.00 до 17.00 часа.

Попълнените документи могат да бъдат изпратени на електронен адрес kadri@arsenal-bg.com или да бъдат подадени на място на адрес: гр. Казанлък, бул. „Розова долина“ № 100, Офис № 4 – всеки делничен ден.

Телефон за контакти: 0885079187

ОРИГИНАЛНА ТВОРБА НА ИВАН ЕНЧЕВ-ВИДЮ ПАЗЯТ В КРЪН

На 29 март 2022 година се навършват 140 години от рождението на Иван Енчев-Видю. Една енциклопедична личност в истинския смисъл на думата – живописец, илюстратор, декоратор, карикатурист, артист, сценограф, археолог, етнограф, фолклорист, краевед, художествен критик, писател, общественик и читалищен деец. През 1901 г. той прави първата сбирка „Изобразително изкуство“ в Казанлък, с което поставя основите на Художествената галерия в града – една от най-старите в страната.

Малцина обаче знаят, че Иван Енчев-Видю е нарисувал и театралната завеса на крънското читалище „Орало“, днес „Цвятко Радоинов“, по случай откриването на новата сграда на народното светилище през 1908 година. Завеса-картина, отразяваща бита на българина преди 114 години и неговата жажда за знания и почит към изкуството. Оригиналната завеса се пази и до днес в читалището в Крън, макар че съдбата ѝ през последните десетилетия не е твърде завидна.

Орачът Кою Тенев позира за завесата

През 1885 година в Крън се създава Ученолюбиво земеделско дружество „Орало“, което извършва културно-просветна дейност, пишат в книгата си „История на село Крън“ Мильо Чакъв и Бончо Милев. До 1906 година дружеството няма собствено здание, а членският му състав непрекъснато расте, расте и се разширява и неговата дейност. Решава се да се построи нова сграда, като се събират помощи и в пари, и в натура. Дървесината се добива от Хашката кория – Хасът е старото име на днешния град Крън. Строителството започва през месец април 1906 година и до края на същата година сградата е построена. Според авторите, окончателното завършване

Иван Енчев-Видю

се нарича „Орало“, то и завесата е тематично свързана с името му. Изобразен е орач, спрял воловете за почивка, с лявата ръка държи оралото, а с дясната е вдигнал калпак си и поздравява изгрева на слънцето. Колкото и символика да има в тази сцена, толкова и прототипът на селянина е реалност. Това е Кою Тенев от Крън. Той става и една от основните фигури, откриващи всяка театрална постановка или концерт на сцената на новото читалище. Става главен завесар. В продължение на 20 години крънчанинът вдига и сваля завесата, бие първи, втори и трети звънец. В спомените на Митьо Минев, събрани в ръкописа „Бит и душевност на старите крънчани“ и грижли-

организира, обяснява, току се мушне под куполката на суфльора“. Със завидно чувство за отговорност, безукорно и напълно безплатно, крънчанинът, увечен на завесата от Иван Енчев-Видю, върши своята работа в името на театралната и просветната дейност в подбалканското селище. И се грижи строго за опазване на читалищното имущество.

Завесата се използва по предназначението си до 1952-53 година, когато оралото е заменено с трактор. Текстилната творба на Видю, изпълнявала функциите си години наред, е снета, сгъната и прибрана на читалищния таван. „Тя е ценност за крънчани и трябва да се пази като скъпа музейна вещ“, отбелязват авторите на книгата „История на село Крън“.

40 години оригиналната завеса прекарва на тавана

Въпреки добрите намерения да бъде съхранена, завесата на Иван Енчев-Видю всъщност е напълно забравена на читалищния таван в Крън. Открива я Теменужка Люцканова, тогава секретар на читалището, после кмет три мандата на населеното място. „Близко 17 години бях секретар на читалище „Цвятко Радоинов“, наследник на читалище „Орало“ в Крън. Три пъти правехме ремонт, като при последния решихме да изчистим таванската стая, тъй като се ремонтираше покривът, спомня си Люцканова. С библиотекарката Калина Тодорова видяхме едно дълго руло, много тежко, но двете успяхме да го свалим, раз-

гърнахме го и що да видим – първата завеса на крънското читалище, рисувана от Иван Енчев-Видю, с неговия подпис. Истински шедьовър! Видът ѝ никак не беше добър, беше уронена и прогнила на места. Но въодушевението ми, че сме намерили оригинална творба на този именит казанлъшки художник, беше неописуемо“. Почти по същото време, през ноември 1992 година, е създадена фондация „Чудомир“. Теменужка Люцканова разказва за ценната находка на Пеню Терзиев, тогава директор на Литературно-художествен музей „Чудомир“. Той приема присърце идеята оригиналът да бъде реставриран.

Реставраторът Стефко Аенски възстановява „Орачът“

„Завесата беше навита на топ, много прогнила, - спомня си ситуацията Пеню Терзи-

ев, с когото имах прекрасната възможност да разговарям по този въпрос, преди да напусне този свят. Беше в първите години на фондация „Чудомир“ и аз помолих

реставраторът, за да не се погуби отново във времето. С обединените усилия на двамата „Орачът“ на Иван Енчев-Видю намира подслон, но и тук като че ли остава забра-

Театралната завеса, рисувана от Иван Енчев-Видю
Снимка: инж. Стефан Папукчиев

един човек, свързан с Казанлък – Стефко Аенски, зет на известния в града ни хорво диригент Койчо Леков и един от водещите реставратори у нас, да я възстанови. Той се съгласи срещу съвсем символична сума, която бе платена от фондацията, по-скоро от основния ѝ спонсор по това време „Алианс България“. Разстлахме завесата на пода в една от залите на музей

вен за обществеността.

Докато в един хубав ден преди 3 години някой се сеца за нея и започва издирване. Кой, къде, как?! Намират я. На последната чига на сцената на читалище „Искра“. „Завесата трябва да остане там, докато се създадат условия за нейното съхранение в крънското читалище“, бе мнението на Пеню Терзиев – човекът, през чийто поглед е преминал целият процес на нейното възвръщане. Според бившия дългогодишен учител Йовчо Йовчев, който познава в детайли историята на Крън и милее за населеното място, е редно завесата да се върне отново там, за където е била нарисувана. Въпросът обаче е в това, че състоянието на читалищната сграда никак не е добро в момента и на практика няма сцена, на която завесата да бъде окачена. Според Теодора Иванова, председател на НЧ „Искра-1860“ в Казанлък, завесата е предадена с протокол на НЧ „Цвятко Радоинов-1885“ в град Крън. Думите ѝ са потвърдени от членове на Настоятелството на крънското читалище. Те увериха, че днес завесата се съхранява от читалището, но

Розоберачка - 1908 г

„Чудомир“ и започна работата по нейното реставриране. Проблемът бе, че, за да се съхрани занаят, тя трябва да бъде опъната като завеса, а не навита отново на руло.

Пейзаж - 1917 г.

става по-късно – през 1908 година. Те отбелязват, че особено внимание заслужава завесата. Изработена е от здрав плат, пригодена при вдигане да се навива около изработено в цилиндрична форма дърво. Изрисването на завесата е дело на народния художник Иван Енчев-Видю. Тъй като дружеството

во пазени от дългогодишния учител по български език и литература в Казанлък Йовчо Йовчев, пише: „Мястото е осветено от газови лампи, а на сцената от двете страни има декори, зелени гори. Даваше се пиесата „Иванко“. През цялото време Кою Тенев сновеше, тичаше ту до сцената, ту при музиката...

Така се стигна до идеята да бъде закачена на една чига на сцената на читалище „Искра“, тъй като по това време вече не съществуваша никакви условия това да се случи в читалището в Крън“. Теменужка Люцканова допълва думите на Пеню Терзиев, че поради продължаващия тогава ремонт в крънското читалище, са поискали възстановената завеса да бъде съхранена в читалище „Искра“ в Казанлък, закачена и опъната, както е препоръчал

предстои да се реши как точно ще подхождат, за да я запазят в автентичния ѝ вид. Предстои общо събиране на културния институт, което трябва да излезе с решение по този въпрос. Да се надяваме, че до тогава оригиналната творба на Иван Енчев-Видю ще устои на времето и обстоятелствата и ще бъдат оправдани усилията на всички хора, вложили труд и енергия да я запазят за поколенията.

Юлия Младенова

Във фонда на Художествена галерия-Казанлък има 9 оригинални работи на Иван Енчев-Видю – 3 графики и 6 живописни творби. Пазят се и 12 копия, направени от Видю на картини на ренесансови художници като Леонардо да Винчи, Рембранд, Рубенс и др.

27 МАРТ - МЕЖДУНАРОДЕН ДЕН НА ТЕАТЪРА:

Срещи: Артистът Тодор Янкулов в „Чудомир“

Тодор Янкулов, актьорът, поетът и музикантът, родом от Казанлък, е гостът в „Live на червения диван“ на втория ден на Чудомирови празници '2022. Събитието, организирано съвместно с книжарница „FOX Book Café“ и Десислава Алексиева, председател на Асоциация „Българска книга“, част от създадената по идея на Петко Славов първа у нас музикална видео платформа за акустични изпълнения, ще срещне артиста с негови приятели и ценители в къщата на Чудомир по обяд на 26 март.

Почитатели на поезията, актьорското майсторство и музиката на Тошко, както още го наричат много негови близки съграждани, в Казанлък има много. Някои го помнят още от първите му изяви на сцената на „Искра“, където той стъпва като дете. „Винаги съм знаел, че ще се занимавам с театър“, споделя Янкулов, който завършва НАТФИЗ в класа на проф. Крикор Азарян през 1989 г. Големият шанс при него идва с участието му в знаменитата постановка „Хъшове“, режисирана от казанлъчанина Стефан Гецов на искристка сцена през 1983 г. Тук талантът на Янкулов, тогава единнадесетокласник от ЕСПУ „Никола Вапцаров“, блясва с пълна сила. Постановката е изключително успешна. За нея в Казанлък се говори с благоговение. Играе се дори в Народния театър „Иван Вазов“. Но театърът не е единственият начин за себеизразяване в изкуството, който Тодор Янкулов владее. Както сам за себе си казва: „Ако се позволам на Станиславски, при мен нещата са по-скоро „изкуството в моя живот“, отколкото „моят живот в изкуството“...“

Янкулов ръководи театрално студио ТЕДИ към НЧ „Г. С. Раковски“ - Лозенец, пее в музикална формация АКВА ДЕЛИЯ.

Заедно с композитора Димитър Константинови работи като режисьор в Детската музикално-театрална формация „ТАЛАСЪМЧЕ“. Спектаклите им са включени в програмата на Софийската опера и балет.

Вече много години Тодор Янкулов трупа популярност и в средите на българските бардове, които местната публика познава отлично от вечерите, организирани преди години от ЛХМ „Чудомир“. Заедно със своите колеги, поети с китари – Зорница Полова, Пламен Сивов, Красимир Първанов, създават група „Точка БГ“, която на 12-и март с голям концерт в София празнува своя 11-и рожден ден.

Нейната страница във фейсбук има близо 21 хиляди почитатели. За групата Янкулов пише десетки авторски песни, които преживяват заедно с публиката. Преживяват, защото „Точка БГ“ е нещо повече от обичайна музикална група. Тя е споделеност, едновременно пулсиране в наглед невидимата, но силно упояваща участници и публика, хармония – трептения в една обща и дълбока духовна нагласа към нещата от света. Споделеност в словото и мелодията, която със сигурност и публиката в ЛХМ „Чудомир“ тази събота, чрез Тодор Янкулов, няма как да не усети.

В цялото излъчване, с което Тодор Янкулов обхваща пространството, има нещо въздушно. Като при всеки човек, роден артист, семейството тук обяснява много. Баща му Стефан, познат в Казанлък като Яшо, е дълги години главен художник на града. У тях се среща артистичната местна бохема, често идват и столични артисти. Майка му, Милка, пее страстно. Стъпките на Тошко и брат му Петьо, сега в група „Грамофон“, към сцената са някак естествени. За Тошко първо е хорът на „Искра“. Но там малкият е така захласнат от тайнството на музиката, че... направо забравя да пее. Театърът му е по-интересен. А по това

време в читалището има Детски драматичен театър и дори Детска читалищна оперета! Веднъж стъпил там, малкият Тодор вече знае, че театърът е неговото нещо. Сега, отдавна професионален актьор и режисьор, той приема театъра за място, където посланията му ще бъдат чути. А съчетанието на слово с музика осигурява магията на случването! Заради тази магия Янкулов по-вечежда живота си към поезията – китарите, песните...

Но не като хоби, нито като любително занимание за свободно време.

Изборът е професионален

„Просто работа, върша си работата“, казва Янкулов, който живее в непрестанни концерти и репетиции – режисирани с децата, създаване на нови песни с „Точка БГ“, записи, нови албуми. Но писането е Началото. Не спира да пише, не спира да чете поезия. Още преди да навърши четири години, знаел наизуст три стихосбирки. Тая любов досега пълни дните му. Осъзнато отношение към словото в него изгражда учителят му по български език Пеньо Терзиев. Покойният вече директор на Чудомировия музей и основател на казанлъшките Чудомирови празници успява една година

да го пристрасти завинаги към литературата. Остават близки и после. Има хора, които променят посоките в живота ни, казва Тодор. По пътя си той среща и други като Пеньо, които го свързват с музиката и сцената. Сега той самият води много деца в изкуството. И е съвсем наясно, че това са други, различни млади хора. В света на електронните технологии Янкулов признава, че не се чувства най-уютно. Той е нещо като аналогов човек. Но е оптимист. Не спира да повтаря на възпитаниците си, че основната житейска дилема е изборът между това „Да имаш“ или „Да бъдеш“. Изобщо, не спира да търси в тази посока, не спира да се върта в думите, в магията на тяхното изричане. Не спира с единствената цел – да усеща хората по-добри, по-успешни и, по-цялостни чрез това, което прави с изкуството си. „Дълбоко вярвам в словото, музиката, вибрацията на тези звукосъчетания, която храни душата, тя лекува“, споделя искрено Тодор Янкулов. За него това е нещо, без което не може.

Има много награти от музикални и театрални фестивали в различни градове у нас и в чужбина. Стиховете му могат да бъдат прочетени през

2002-ра година стихосбирка „Трева в морето“. А строфите му не спират да поемат дъх ведно с музиката в неговите песни като „Капки любов“, „жест като кръсък“, „стъпки в одежда бяла“, „взривени мечти“..., кри-

Диана Рамналиева

Седя на пейката-старица в градината на моето настроение. Красива е материята... Очите ми се пълнят с цветове. Искреят. Влагата набъбва. Акварел! Потичат мислите пречистващи в градината на моето вдъхновение. Лъжовна е материята... Душата ми, графично детско блокче, поглъща цветовете. Жадна е. И тъй живей, сраснал се със пейката, с надеждата да проумея някой ден, дали красивото, което виждам във градината е плод на настроене или се случва с мен!

300 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ПАИСИЙ

Казанлъчани преписват „История Славянобългарска“

Няколко културни института в община Казанлък се включват в преписа на „История Славянобългарска“ на Паисий Хилендарски. Това са Общинска библиотека „Искра“, ОУ „Св. П. Хилендарски“ в Казанлък, ОУ „П. Берон“ в с. Овощник, НЧ „Звезда-1918“ в с. Хаджи Димитрово, НЧ „Отец Паисий-1931“ - с. Горно Изворово и НЧ „Отец Паисий-1905“ - с. Горно Черковище, които са партньори по проекта. Родолубивата идея, подета в Старозагорска област, е на Комитет „Приятели на Зографски манастир“ с председател Димо Узунов. От дълги години той води поклоннически групи и мисии в българската обител „Свети Георги Зографски“ в Атон. Инициативата е свързана с отбелязването на 300 години от рождението на Паисий, 260 години от написването на книгата, с която се поставя началото на българското Възраждане,

и 60 години от канонизирането на отец Паисий за светец. „История славянобългарска“ съдържа 158 страници. Те са разпределени между участниците и предстои да бъдат оформени в книга с подходящи илюстрации, съпътстващи текста. По думите на директора на ОБ „Искра“ Теодора Георгиева, всичко в казанлъшкия препис ще бъде изпипано с пределна точност, до последния детайл. Крайният срок за представяне на сканираните страници е 11 май, когато Българската православна църква отбелязва Деня на Светите братя Кирил и Методий. На тази дата библиотекарската общност отбелязва и своя професионален празник. Най-добрият препис, по преценка на журито, ще бъде номиниран на 16 юни в Регионална библиотека „Захарий Княжески“ в Стара Загора.

НАЙ-ВЕСЕЛИЯТ ДЕН

Пригответе торбата с лъжите!

Първи април е най-веселият, но и най-демократичният ден – всеки има право да лъже и разиграва някого. На почта са остроумните, досетливите и весели хора. Най-големите шегаджии са Стрелците, Везните и Близнаците. И най-смелите шеги обаче са приятелски и не обиждат никого, ако последва поздрав с усмивка: „Честит 1-ви април!“. Въпреки че е сред най-популярните международни празници, малко хора знаят, че е прието шеги да се правят само до 12 на обед.

Първи април има много имена – Ден на глупака, на лъжата, на хумора и шегата, на сатирата и забавата, на смеха...

Не са много народите, които в чест на смеха са издигнали специален дом, както е Домът на хумора и сатирата в Габрово, където на 1 април се организира Ден на отворените врати. Музей на шегата има и в САЩ. Той е класифицирал 100-те първоаприлски шеги на всички времена – сред критерите са популярността, нелепостта и броят на измамните хора. За смеха е доказано, че подобрява кръвообръщението, намалява стреса и стимулира имунната система. Изчислено е, че една минута смех е равна на половинчасова почивка. Мъдрецът Чудомир обичал да казва: „Най-празният от нашите дни е този, в който не сме се засмели нито веднъж“.

Историята. За произхода на празника има най-различни и нито една научно доказана и официално призната теория. Една от легендите разказва, че още в Древен Рим са имали традиция в деня на пролетното равноденствие да си правят шеги – слугите се разменяли с господарите си, а децата – с родителите си и ги командвали на шега. Изследователи смятат, че празникът е въведен от бургундския херцог Филип през 1466 г. Идеята му подказал неговият шут: добре е да има поне един ден в годината, в който придворните да казват истината на своя господар, без това да им коства живота.

Според една от версиите, празникът е възникнал по времето на неаполитанския крал Монтерей, на когото поднесли риба по случай спряло земетресение. Година по-късно монархът поискал от същата риба, но тъй като не намерили, готвачът пригответил друга, която много приличала на предишната. Кралят разбрал подмяната, но не се разгневил, а се развеселил. Оттогава лъжите и шегите на 1 април били позволени. Друга популярна версия е свързана с пролетното равноденствие и времето на Пасха. Заради капризите на природата, които хората укротявали със закъчки и разигравки, празниците винаги били придружавани от шеги и весели хрумвания.

Многоликият ден по света. Във всяка страна денят носи свой специфичен национален колорит. В Англия 1-ви април е известен като Ден на глупака – обявяват за глупак този, който се хване на шегите и закъчките. Една от най-големите измами станала в Лондон през 1860 г., когато стотици благородни семейства получили покани да посетят тържествената церемония по „измиването на белите лъвове“ в Тауер в 11 часа сутринта на 1 април. В Русия първото масово разиграване се състояло в Москва през 1703 г. Глашатаи приканили всички да дойдат на „нечувано представление“. А когато завесата се отворила, разкрила голям надпис: „Первий апрель – никому не верь!“ С това „нечуваното представление“ приключило.

Най-голямото празнуване на 1-ви април е в Одеса, нарича се „Юморина“. Във Финландия денят е свързан със стар обичай: за да предпазят децата от опасности по време на селската работа – мелене на зърно или колене на животни, възрастните ги пращали да изпълняват шеговити поръчения – до съседния двор да вземат стъклени ножици, Ъгломер за тор или друг несъществуващ инструмент. Съседите уж си „спомняли“, че са дали инструмента на друг и детето търгвало към съседния двор. Подобни шеги за децата – да изпълняват неизпълними за-

ръки, устройват и в Германия и Австрия – например, да купят от аптеката мас от комар или да намерят сладък оцет. В Португалия най-популярната закачка е да засипеш някого с брашно. В някои страни обаче закачките не са съвсем уместни, например: „Колата е открадната!“, „Часовете в училище днес са отменени!“ и, както е в Ирландия – шофьорите да карат в насрещно платно. В Шотландия шегобийците закачат по гърбовете на хората иронични надписи, например „Ритни ме!“. Подобна е традицията и в Перу. Там в този ден вестниците публикуват неверни информации, които читателите трябва да открият, а на следващия разкриват кои са били истината и кои лъжа. По подобен начин се шегуват и в азиатските страни: по новините обявяват, че банките раздават безлихвени кредити; че Евверст се е смалил с 2 хиляди метра; че сладоледът се претопля преди консумация; че колите са забранени в жилищните зони и т.н. Една от обичайните шеги в Испания е да се предлага солено кафе. В Мексико не се дава нищо назаем. В Полша дори държавните институции си позволяват да лъжат, а важната работа се от-

лага за друг ден. В Иран отбелязват празника на открито – с пикник, игри и забавления.

В България. В нашата народна традиция празникът е най-известен като Ден на лъжата. Вярва се, че, за да има човек късмет, трябва поне веднъж да излъже или да бъде излъган. Препратката е към поверието на славяните, свързано с променливостта на априлското време. Четвъртият месец в годината бил наричан от прадедите ни Лъжичков, Лъжуняк или Лъжко, тъй като топлите дни подлъгвали тревата да порасне, а внезапно появяващият се студ я унищожавал. Затова на Първи април се организира забави с различни лъжовни игри.

Най-опасните лъжи. Сред 100-те най-популярни първоаприлски шеги са фоторепортажи за летящи пингвини, официални съобщения за падането на кулата в Пиза или айсберг край Сидни, за настъпването на края на света, за откриването на гробницата на Сократ, за закон, според който, за безопасност на пътя, всички кучета трябва да са бели и др. В класацията са и: **Спагетите растат по дърветата.** На 1 април 1957 г. в тв шоу в Швейцария било обявено, че благодарение на меката зима и на нов химикал един фермер успял да прибере от „спагетите“ си дървета прекарна реколта. Съобщението предизвикало огромен отзвук у хората. Швейцарците си купували спагети в доматен сос в кутии и не знаели как се „отглеждат“. Много хора се обадили, за да попитат как да си отгледат дърво за спагети. Други пък звъннали, за да „опровергаят“ показаното, че спагетите растат вертикално, тъй като те със сигурност знаели, че растат хоризонтално.

Цветна телевизия с найлон. През 1962 г. по единствения черно-бял тв канал в Швеция известен експерт представил революционно „изобретение“, с което зрители могат да пренастроят телевизорите си за цветно излъчване, само като поставят найлон върху екрана. Хората масово хукнали да си купуват найлон. Първото цветно предаване в Швеция е излъчено на 1-ви април 1970 г.

Намалена гравитация. На 1 април 1976 г. астрономът Патрик Мур заявил по Би Би Си, че, поради рядко разместване на планетите, в 9,47 ч. хората ще станат свидетели на изключително явление – земното притегляне ще отслабне. Той уведомил слушателите, че, ако точно в този момент подскочат във въздуха, ще изпитат неподозирания лекота. В 9,48 ч. стотици

хора вече звънели в радиото, за да съобщят, че са изпитали това необикновено усещане. Една жена дори заявила, че тя и нейните приятели се издигнали във въздуха и се понесли над фотойллите си.

Числото Пи става 3,0. През

1998 г. в Алабама излязъл вестник, който съобщил, че властите в щата са взели решение да се промени стойността на числото Пи и от 3,14 да стане кръгло 3,0. Новината била разпространена и чрез интернет и възмутила много хора. **Айфеловата кула се мести.** През 1986 г. в „Паризиен“ шокирал французите със съобщението, че предстои демонтирането на Айфеловата кула. Тя щяла да бъде преместена на територията на Дисниленд, а на нейно място щял да се появи модерен стадион, от който столицата се нуждаела, тъй като кандидатствала за домакин на летни олимпийски игри.

Миризма от телевизора. През 1965 г. един професор казал по ВВС, че с помощта на невероятна нова технология зрители ще могат да усещат ароматите, носещи се от телевизионните екрани. Той направил и демонстрация, като нарязал лук и сварил кафе пред камерите. Много зрители се обадили, за да кажат, че са усетили миризмите в домовете си. **Активирал се вулкан.** На 1

април 1974 г. жител на Аляска запалил няколко стотини автомобилни гуми на върха на неактивен от 3 хиляди години вулкан. Това предизвикало масова паника и хората започнали да се евакуират в съседните села.

Хартия за ядене. Лондонски вестник „Метро“ представил нова идея за справяне с отпадъците. В него било написано, че вестникът вече е годен за консумация – „единствения хартия, която може да се яде след четене“.

Държавата Сан Серифе. През 1977 г., в специално приложение, вестник The Guardian описва страната Сан Серифе. Притурката била повече от реалистична – имало данни за всичко. Измислената държава се намира в Индийския океан и се състои от няколко островчета. Била поместена и карта с контурите на страната и нейната култура. Шегата била изключително сполучлива и телефоните на изданието буквално прегрели от хора, търсещи повече информация за това място. **Как да разпознаем лъжеца?** Изследвания във Великобритания, САЩ и Израел са доказали, че мъжете лъжат повече от жените и че младите хора лъжат повече от възрастните. Те дават отговор и на въпроса: как да разпознаем лъжеца? Основният признак е, че, когато някой лъже, той подсъзнателно променя начина си на говорене. Сред другите признаци, общо 23, са: лъжецът избягва да гледа събеседника си в очите, забавя отговора си, припопява се, прикрива устата си или се почесва по носа. Учени от Илинойс открили, че лъжата наистина кара носа да расте: сърчето изпомпва кръвта по-бързо и носните тъкани леко набъбват, което предизвиква сърбеж и непреодолимо желание лъжецът да се почеше. Това се нарича Пинокио ефект. Учените базират проучването си върху нервното поведение пред съда на Бил Клинтън за аферата му с Моника Льюински. Когато казвал истината, той нито веднъж не докоснал носа си, а когато лъжал, не само избягвал погледа на разпитващия, но и почесал носа си 26 пъти за една минута.

Коя е добрата лъжа?

Най-важното, разбира се, е да се лъже само на 1-ви април. „Истински добрата лъжа трябва да е хем странна, хем достоверна“, казва Алекс Бьоз, уредник на Музея на лъжата в Сан Диего. Според него, тя трябва да съдържа някакви познати факти, да е напълно възможна и по остроумен начин да накара човека да повярва, както и леко да го подиграе за ограничените му знания. „Измислянето на лъжа не е лесна работа. Истинските майстори са малко“, твърди уредникът и допълва: „За добрата първоаприлска лъжа има задължително условие – да не наранява никого!“.

Мария Рашкова

ЧУДОМИР

ЧУДОМИР, Сладки приказки (1942)

Издателски съвет: Николай Ибушев, Янко Запрянов, Цветан Шиков, Добрин Драгнев. **Редколегия:** Юлия Младенова - гл. редактор, Диана Нейчева, Мария Рашкова, Димитър Бахчеванов, Мария Пискова, Искра Буюклиева, Венко Юнаков. Със съдействието на КНСБ и КТ "Подкрепа" в "Арсенал" АД.

За връзка с редакторите на "Трибуна Арсенал": e-mail: tribuna.arsenal@gmail.com; Юлия Младенова: 0882 98 70 14, e-mail: julia_mladenova@abv.bg, Диана Рамналиева, e-mail: diana_gamnalieva@abv.bg; Мария Рашкова: 0882 98 70 12, Димитър Бахчеванов: 0888 21 01 00